

Harald Johnson.

Julen och folktron i Södermanland under äldre tid.

När man närmade sig julen, och veckan rå länge denna varade, var vildskapelsen större än nu. Under Lucianatten fingo inga kvinnor vara igång, då kunde kvarnhjulet lätt springa röcket eller något annat allvarligt missöde inträffa.

Julslakten var förenad med många vildskapeliga föresällningar och omständigheter.

Man fick inte önska ett djur, som skulle slaktas, ty då fick detta svårt att dö. (H. v.)

Öj heller fick någon smeta ett vin, som skulle slaktas, emedan gläsket därigenom skulle bli ohyggt.

Då slaktaren stukat kniven i det djur, som skulle slaktas, skyndade han sig att sticka ned kn i jorden. Försummade detta, blev det blod rot, ett slags hårfinn maskar, som krälade, där blod spillts. Om någon blev biten av en vildan mask, uppstod det "ömla bittet", som var mycket svårt att läka.

Ömlast den som var i besittning av en viss konstbok kunde lära bot för bittet.

En vildan bok kunde inte sjunka i vatten, ej brännas i eld.

Vid brygden anäste man försä över malten och lägga ett glöelände kot i det för att förhindra att någon elak person skulle förskolla det. Ansåg man, att brygden sicks skulle

"klara" sig, som man önskade, skulle man dag
en slev av den ramma och kasta över sin
vänstra axel, därigenom skulle det bli sur
med ryggen.

Vid bakningen gick man inte gå ifrån en de
utan att först krossa över den, annars skulle
inte degen jäsa. För i anjålet skulle
ritas kors, och i brödet stacks hål med
en strumpsticka, alltid i form av ett kors
För att skydda kakorna för förgöring i ugnen
hade man stäl i denna, några kvartlän
kol kunde också göra samma tjänst.

VÄDERLEKSMÄRKEN

Före och under julen kunde
man bestämma den kommande sommarens
väderlek. Lika många dagar som det
regnade före julaftonen, lika många dagar
skulle det regna före midsommaraftonen.
Var det hövader julaftonen, blev det regn
midsommar, var det frost julaftonen, blev
det vacker midsommar.

Om någon hade glömt något redskape uti
på iserna, blev han rist med skörd
nästa år.

FÖRGÖRA

Förgörningen på julaftonen skrev man
kors över alla dörrar och satte stäl i
drösklarna för att inget skulle bli förgjort.
Förinnan man gick till bords på julaftonen
måste man svätta hela kroppen och säga
på sig de bästa kläderna.

Om husbonden gick ut under miltiden, och snög
sig till att se in genom fönstret, kunde ha
se, om någon skulle avlida under det kom-
mande året, denna efter den satta då ha
läsa vid bordet. Så det led mot midnat
ständes julbrasan, denna bestod av många fur
a kubbbar. Brasan kunde man läsa sig till

vilka förändringar, som komma att ske i går
under det kommande året.

ADEERGÅNGEN

En mycket vickskeplig och egendomlig sed
se vad som skulle händas i framtiden
och mycket annat. Den tillgick så att man

under julnatten mellan kl. 11 och 1 skulle bese
tre kyrkor, dessa måste därför ligga nära
varandra. När man kom till kyrkan,
skulle man tre gånger gå avigt runt den
om och därefter se in genom mycketkådet.

Under julnatten föll nämligen de döda
guds tjänst i kyrkan, och någon avhuden präst
predikade, även försåm prälsång som nu
är vanlig guds tjänst. Men man fick inte
stanna länge, om man skulle hinna till de
tre kyrkorna. På vägen mellan dessa fick
man bevitta många märkliga saker.

Där mötte man det ena brudföljet och de
andra begravningsföljet efter det andra.

Man kunde i dessa känna igen de par
som deltog, och härav sluta sig till
vilka som under det kommande året
skulle vigas eller avhida.

Lick man förbi en gammal valplats, så
man så de stora kämparna åter upp
i full stid med varandra.

"GLOSEN"

Till sist mötte man ett stort stiel
som kallades "glosen". Den hade form
och storlek av en snöploz, och man fick
skyns av sig att rätta benen i kors, om
kunde man bli klyvd.

JULOTTAN

Den som först kom hem
från julottan, skulle först få säcken bärga.
Under juldagen skulle det vara så långt
och dyrt som möjligt. Det sägs mycket

opassande att göra besök på julelagen, och man
hade rättighet, att bejota den med bett va
som vägrade sig göra ett besök.

HUSBONDEN
LIGGA MYCKET.
OM JULIEN
PÅ BRA SÄD

Harbonden skulle ligga så mycket som möjligt
under juldagen, därigenom erhöles mera lig,
säd och bättre skörd.

Tafjan fick under julen komma på besök
utan att bli trakterad, annars bar den be
räknas ut lyckan.

TJUGONDAG
KNUT.

Tjugondags Knut kördes jul
ut. Man skaffade då stora kvastar och
jagade med dessa omkring i rummen.
Därefter skulle man återgå till vanliga
förhållanden. En Knut var julbrödet göms
dock till första söndagen därefter, då de
gavs åt hästarna, för att dessa därigenom
skulle få kraft att gå för plog och ka

Harald Johnson